

KARTA PRZEDMIOTU

Cykl kształcenia od roku akademickiego 2025/26

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Główne nurty kultury światowej i polskiej XX i XXI wieku
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Main trends in world and Polish culture of the 20th and 21st centuries
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	II
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	Nauki socjologiczne Nauki o komunikacji społecznej i mediach
Język wykładowy	Język polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Dr hab. Małgorzata Gruchoła, prof. KUL
---	--

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	30	II	2

Wymagania wstępne	Brak
-------------------	------

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1 - Poznanie głównych kierunków i nurtów w kulturze kształtujących współczesność społeczną (zwłaszcza europejską) na początku XXI wieku.
C2 - Krytyczne omówienie problemów kultury z odniesieniem do najnowszej literatury przedmiotu.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_02	Absolwent w pogłębionym stopniu wyjaśnia i charakteryzuje główne nurty w kulturze XX i XXI wieku, kierunki w literaturze, religii oraz przedstawicieli i ich wytwory kulturowe. Student identyfikuje kulturowe uwarunkowania procesów komunikacyjnych.	K_W02

W_06	Absolwent rozpoznaje kulturę wieloaspektowo, objaśnia wagę kontekstu kulturowego we współczesnym społeczeństwie oraz zależności między komunikacją społeczną a kulturą.	K_W06
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U04	Absolwent uzasadnia zależności wybranych nurtów i prądów kulturowych z praktykami życia codziennego.	K_U04

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

<p>Kultura – zarys problematyki.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kultura symboliczna (kategorie, dziedziny i typy). 2. Tożsamość kultury polskiej (centrum kultury; aksjologia polskiej kultury) w ujęciu Leona Dyczewskiego. 3. Regionalizm, folklor, folklorizm, kultura lokalna. 4. Tradycja jako element kultury. Tradycjonalizm vs. nowoczesność (wokół kryzysu wartości). 5. Globalizm, alterglobalizm (antyglobalizm) i jego znaczenie w kulturze. 6. Nurty myślowe: <ul style="list-style-type: none"> • Wiek XIX: Wstęp: idee oświeceniowe; pozytywizm i scjentyzm, pragmatyzm (koncepcja prawdy), freudyzm, nihilizm (F. Nietzsche), marksizm, egzystencjalizm i problem wolności (J.P. Sartre). • Wiek XX i XXI: Nowa lewica (rewolta 1968), feminizm, postmodernizm, New Age.   7. Zjawiska w kulturze: <ul style="list-style-type: none"> • Konsumpcjonizm, kultura konsumpcji, gadżetów i marek (społeczeństwo konsumpcyjne) • Kultura indywidualizmu i autopromocji – kultura internetu. • Wielokulturowość i multikulturalizm w dobie powszechnej turystyki. • Popkultura i jej wybrane nurty • Kultura przedmiotem i narzędziem polityki. Kultura totalitarna • Kontrkultura i jej nurty.   8. Przegląd modernistycznych i postmodernistycznych nurtów kultury XX wieku.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
K_W02	Wykład z prezentacją multimedialną Wykład konwersatoryjny Praca z tekstem	Egzamin pisemny	Oceniona praca pisemna (test wyboru) Wydruk protokołu z egzaminu

K_W06	Wykład z prezentacją multimedialną Wykład konwersatoryjny Praca z tekstem	Egzamin pisemny	Oceniona praca pisemna (test wyboru) Wydruk protokołu z egzaminu
UMIEJĘTNOŚCI			
K_U04	Metoda problemowa	Egzamin pisemny Obserwacja	Oceniona praca pisemna (test wyboru) Wydruk protokołu z egzaminu Raport z obserwacji

VI. Kryteria oceny, wagi...

- Egzamin pisemny (treści wykładów i znajomość zalecanych do egzaminu lektur)– test wyboru (90%)
Kryteria oceny w zależności od wyniku testu końcowego:
Do 50% – niedostateczna
50-60% – dostateczna
60-70% – dostateczna plus
70-80% – dobra
80-90% – dobra plus
90% i więcej – bardzo dobra
- Aktywność Studentów na wykładach - obserwacje zachowań Studentów (10%) – karta obserwacji

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	30

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
– Kaliszewski A., Główne nurty w kulturze XX i XXI wieku. Podręcznik dla studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej, Warszawa 2012.
– Torzewski A., <i>Czym jest postmodernizm? Głos po latach</i> , "Studia Philosophica Wratislaviensia" 2024, z. 19, nr 2, s. 77-106.
– Szpunar M., <i>Kultura algorytmów</i> , Kraków 2019.
– Epoki i kierunki w kulturze. Sztuka, literatura, muzyka, teatr, film. Leksykon PWN, red. Marta Wilińska, Bartosz Działaszyński; (literaturoznawstwo) Anna Rossa, Warszawa 2008.
– Gruchoła M., Kultura w ujęciu socjologicznym, „Roczniki Kulturoznawcze” 2010, nr 1, s. 95 - 114.
– Szopa R., <i>Postmodernizm i neomarksizm jako wytyczne współczesnej kultury</i> , "Społeczeństwo" 2019, z. 146, nr 2, s. 152-166.
–
Lektura uzupełniająca:

- Bailey G., Cammaerts B., Carpentier N., Media alternatywne, Kraków 2012.
- Baudrillard J., Społeczeństwo konsumpcyjne jego mity i struktury, Warszawa 2006.
- Bock-Côté M., Multikulturalizm jako religia polityczna, tłum. M. Chojnacki, Warszawa 2017.
- Dyczewski L., Kultura w całościowym planie rozwoju, Warszawa 2011.
- Encyklopedia kultury polskiej. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, red. Antonina Kłoskowska, Wrocław 1991.
- Epoki i kierunki w kulturze. Sztuka, literatura, muzyka, teatr, film. Leksykon PWN, red. Marta Wilińska, Bartosz Działaszyński; (literaturoznawstwo) Anna Rossa, Warszawa 2008.
- Golka M., Idee filozoficzne postmodernizmu, Radom 2004.
- Jan Paweł II, Pamięć i tożsamość, Kraków 2005.
- Kantor R., Zabawa w dobie społeczeństwa konsumpcyjnego. Szkice o ludyźmie, ludyczności i powadze, a w istocie o jej braku, Kraków 2013.
- Kłoskowska A., Socjologia kultury, różne wydania.
- Tożsamość w wielokulturowym kontekście, red. L. Dyczewski, K. Jurek, Lublin – Warszawa 2011.